

Rapport - Trygghetsarbetet i förskolan och skolan i Lekebergs kommun

Det här är en sammanställning över förskolans och skolans trygghetsarbete under 2020. Underlag till sammanställningen kommer ifrån enheternas redogörelser i årsredovisningen, resultat av trygghetsenkäten hösten 2020 och den sammanställda rapporten över anmälda ärenden om kränkande behandling 2020.

Mål för Barn- och utbildningsnämnden

Målet för Barn- och utbildningsnämnden är att alla barn och elever, i förskolan och skolan, ska känna sig trygga. I MER-planen 2021 anges målvärdet för indikatorerna *andel trygga barn i förskolan och andel trygga elever i åk 5 och åk 9* till 100 procent. I skolornas senaste trygghetsenkät, höstterminen 2020, svarar 95 procent av eleverna i åk 5 att de alltid eller oftast känner sig trygga. Motsvarande siffra i åk 9 är 88 procent. I förskolan har 5-åringarna intervjuats i samband med utvecklingssamtalet. 100 procent av barnen säger att de känner sig trygga i förskolan.

Analysarbete under utveckling

Arbetet med att sammanställa statistik och analysera trygghetsarbetet på huvudmannanivå och på förskolorna och skolorna är under utveckling. En gång om året genomför skolorna en enkät med trygghetsfrågor och vartannat år tillkommer en skolenkät ifrån skolinspektionen. I förskolan tar man in barns och vårdnadshavares synpunkter via utvecklingssamtalet men från och med 2021 kommer man också använda en digital enkät.

Löpande sammanställs anmälda händelser om kränkande behandling och redovisas vid varje nämnd. Dessa sammanställningar utgör underlag för huvudmannens och rektorernas analys på förskola- och skolnivå. En gång om året följer nämnden upp trygghetsarbetet, enligt årshjulet för nämndens uppföljning av verksamheterna. Till årsredovisningen 2020 har rektorerna inkommit med en beskrivning/analys av trygghetsarbetet på sina enheter.

Anmälan kränkande behandling

År 2020 har det till huvudmannen inkommit fler anmälningar om misstänkt kränkande behandling jämfört med 2019. Det är en ökning med 87 anmälningar från 99 till 186. Ökningen är ett resultat av en större kunskap och medvetenhet om att händelser där barn och elever blivit utsatta för kränkande behandling ska anmälas till huvudmannen. Rutinerna för anmälan har också blivit enklare i och med införandet av det digitala systemet Drafit KB process.

I årsredovisningen anger flera skolor att de fortsatt behöver bli bättre på att uppmärksamma, anmäla och åtgärda kränkande behandling. En analys som bekräftas

av den tillsyn som skolinspektionen genomförde höstterminen 2020 på två skolor. Tillsynen på dessa skolor visar att det finns brister i det målinriktade arbetet mot kränkande behandling och att inte alla uppgifter om att en elev upplever sig utsatt för kränkande behandling anmäls av personal till rektorn.

I statistiken över anmälda kränkingsärenden dominerar pojkarna, både de som utsätter andra och som själva blir utsatta. Är det skillnad kring flickors och pojkars upplevelse av trygghet?

Förskolornas och skolornas trygghetsarbete

Trygghetsteam finns på alla skolor med representanter från arbetslagen. Arbetet leds av skolkuratorerna på uppdrag av rektorerna. Skolkuratorerna samarbetar med varandra kring trygghetsenkäten, likabehandlingsplanerna och kring särskilda insatser. På förskolorna finns inga trygghetsteam utan arbetet sker på respektive avdelning/förskola under ledning av utvecklingsledare och rektor.

Trygghetsteamerna träffas regelbundet för att planera värdegrundsarbetet, följa upp insatser och åtgärder och revidera dessa utifrån trygghetsenkätens resultat. Trygghetsteamet genomför även samtal med elever i kränkingsärenden. Några skolor ger uttryck för att trygghetsteamet behöver utökas med fler personer och ges förutsättningar att arbeta mer främjande och förebyggande.

Likvärdigheten i trygghetsarbetet mellan skolorna i Lekeberg är relativt god. En åtgärd som bidragit till ökad likvärdighet är att rektorerna har satt trygghetsarbetet på dagordningen och att kuratorerna på de olika skolorna samarbetar kring trygghetsenkäten. Arbetet med trygghetsenkäten hålls ihop av förvaltningens projektledare. Även i arbetet med likabehandlingsplanerna samarbetar kuratorerna.

Trygghetsarbetet i förskolan utgår ifrån en mer sammanhållen organisation av förskolorna, där rektorerna träffar utvecklingsledarna från de olika förskolorna gemensamt och i det forumet tar beslut om det främjande och förebyggande insatser. När det kommer till anmälan om kränkande behandling och åtgärder som behöver vidtas, sker det utifrån respektive rektors ansvar. Förskolan har hämtat inspiration från skolan vid revideringen av sina likabehandlingsplaner.

Främjande och förebyggande trygghetsarbete

Det främjande och förebyggande trygghetsarbetet i förskolan och skolan benämns också som värdegrundsarbete i rektorernas analyser i årsredovisningen. Värdegrunden är reglerad i läroplanerna. Enligt den ska förskolan och skolan gestalta och förmedla värden som människolivets okränkbarhet, individens frihet och integritet, alla människors lika värde, jämställdhet mellan kvinnor och män samt solidaritet mellan människor. Barnkonventionens syfte är att garantera alla barn deras mänskliga rättigheter och är en del av förskolans och skolans värdegrundsarbete.

Kring det främjande och förebyggande arbetet sker det många aktiviteter. Några exempel: Barn och elever deltar på trygghetsvandringar och visar de platser som upplevs som otrygga på förskolan och skolan. På skolorna finns scheman för hur

personal bemannar rasterna så att vuxna ska finnas till hands vid aktiviteter och kunna vägleda eleverna i olika situationer som uppstår. På högstadiet startades ett arbete 2019, med lektioner i det våldsförebyggande programmet Mentors in violence prevention (MVP), ett arbete som fortsatt under 2020 och kommer att pågå även under 2021. En temavecka, med fokus på relationer, samliv, sexualitet och identitet, drogs igång på högstadiet i början av 2020 och kommer att genomföras även under 2021.

Utvecklingsområden

Om än förskolorna och skolorna har blivit bättre på att anmäla kränkande behandling, vilket statistiken visar, kan de bli ännu bättre på det.

Det finns ett fortsatt arbete att göra med de otrygga platserna, såväl i förskolan som i skolan. Det handlar om att tillsammans med barnen och eleverna identifiera otrygga platser, exempelvis omklädningsrum, duschar, toaletter och dolda hörn på förskole- och skolgårdar, och sedan vidta åtgärder.

Arbetet i skolornas trygghetsteam och förskolans arbetslag kan bli mer främjande och förebyggande. Hit hör också arbetet med likabehandlingsplanerna som ska revideras årligen.

Samarbetet med vårdnadshavarna kan också förbättras. Pedagogerna måste våga vara mer tydliga kring de åtgärder som vidtas för att kränkningar och trakasserier ska upphöra. Förskolans och skolans rutiner kring trygghetsarbetet kan också kommuniceras mer aktivt med vårdnadshavarna.

Elevernas raster och tid på fritids bör struktureras och göras mer förutsägbart för att elevernas hela skoldag ska upplevas som trygg.

Frågeställningar att diskutera vidare med rektorerna

Hur ser arbetet ut med ordningsregler i skolan?

Hur involveras barn och elever i trygghetsarbetet?

I statistiken över anmälda kränkningsärenden dominerar pojkarna, både de som utsätter andra och som själva blir utsatta. Varför ser det ut så? Är det skillnad i flickors och pojkars upplevelse av trygghet?

Skolinspektionen konstaterar i en kvalitetsgranskning (Rapport 2012:9) att arbetet med värdegrunden ofta sker i olika spår som är alltför skilda från varandra. Arbetet mot kränkande behandling, trakasserier och diskriminering är ett spår. Delaktighet och inflytande ett annat. Medborgarfostrande inslag i undervisningen ett tredje, och så vidare. Hur fungerar det i förskolan och skolan i Lekeberg?

Hur kan trygghetsarbetet bli än mer systematiskt och likvärdigt? Vilka förutsättningar krävs?